ש"מ בעלי חיים נדחים וש"מ דחוי מעיקרא הוי דחוי וש"מ יש דחוי בדמים: בעי רבא חצייך בחצי פרוטה וחצייך בחצי פרוטה מהו כיון דאמר לה חצי פרוטה פסקה או דילמא מונה והולך הוא אם תימצי לומר מונה והולך הוא חצייך בפרוטה וחצייך בפרוטה מהו כיון דאמר לה בפרוטה ופרוטה פסקה למילתיה או דילמא כל ביומיה מונה והולך הוא את"ל כל ביומיה מונה והולך הוא חצייך בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר מהו כיון דאמר לה למחר פסקה או דילמא הכי קאמר לה קדושין מתחלו מהאידנא ומגמר לא ניגמרו עד למחר שני חצייך בפרוטה מהו הכא ודאי בחד זימנא קאמר לה או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאין כלל תיקו: בעי רבא שתי בנותיך לשני בני בפרוטה מהו בתר נותן ומקבל אזלינן והאיכא ממונא או דילמא בתר דידהו אזלינן והא ליכא תיקו בעי רב פפא בתך ופרתך בפרוטה מהו מי אמרינן בתך בחצי פרוטה ופרתך בחצי פרוטה או דילמא בתך בפרוטה ופרתך במשיכה תיקו בעי רב אשי בתך וקרקעך בפרוטה מהו בתך בחצי פרוטה וקרקעך בחצי פרוטה או דילמא בתך בפרוטה וקרקעך בחזקה תיקו ההוא גברא דאקדיש בשיראי רבה אמר לא צריכי שומא רב יוסף אמר צריכי שומא אי דאמר לה בכל דהו כולי עלמא לא פליגי דלא צריכי שומא אי דאמר לה חמשין ולא שוו חמשין הא לא שוו כי פליגי דאמר חמשין ושוו חמשין רבה אמר לא צריכי שומא דהא שוו חמשין רב יוסף אמר צריכי שומא כיון דאיתתא לא בקיאה בשומא לא סמכה דעתה איכא דאמרי בכל דהו נמי פליגי רב יוסף אמר שוה כסף הרי הוא ככסף מה כסף דקייץ

שוה

אף

בעלי חיים נדחים. אם נדמו ידחו לעולם ואיכא למ"ד (יומא דף סד.) אין דיחוי אלא בשחוטין אבל בעלי חיים שנדמו חוזרים ונראין ולדידיה קריבה הך בהמה כשחזר ולקח חציה: **דיחוי מעיקרא.** כגון זו שמתחילת הקדישה לא נראית ליקרב ואיכא למ"ד (בסוכה דף לג:) דפליג ואמר אין דיחוי אלא בנראה ונדחה: **יש דיחוי בדמים.** יש תורת דיחוי בדבר שאינו קדוש אלא לדמיו כגון זו שמתחלה לא הקדישה אלא לדמיה שתמכר ויקדשו דמי חציה שהרי ליקרב לחצאין לא היתה ראויה ואפ"ה חל עלה תורת דיחוי לדחות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב: **פסקה.** והוה ליה כמקדש לחצאין: **מונה והולך הוא.** ורישא דמילתא אמסקנא נמי קאי ולאו לחצאין הוא דהא חצי פרוטה לאו בר תפיסה הוא: **כיון דאמר בפרוטה פסקה.** ולא היה תחילת דבורו אלא לחציה וטעה לומר שמקדשין לחצאין: **כל ביומיה.** הואיל ובדעתיה לגומרו היום: **לשני בני.** והם גדולים ועשאוהו שליח לקדש: **או דילמא בתך בפרוטה.** דמידע ידע דבציר מפרוטה לא מקדשה ופרתו לא אמר על פרוטה אלא שתקנה לו כשימשכנה: **קרקעך בחזקה.** כשאחזיק בה: **לא צריכי שומא.** שישומו אותן שמאים קודם שתקבלם: **צריכי שומא.** וכיון שלא שמאום תחלה אינה מקודשת כדמפרש ואזיל: **בכל דהו.** התקדשי לי בכן כמו שהן דלא צריכי שומא דבציר מפרוטה לא שוו: **אי דאמר.** התקדשי לי בחמשים זוז והרי לך אלו כדמיהם: **ושוו חמשין.** מיהו לא שמאוה בקיאים קודם לכן:

שמע מינה בעלי חיים. פי' בקונטרס אם נדמו ידחו לעולם דאיכא למ"ד אין דיחוי אלא בשחוטין אבל בעלי חיים שנדמו חוזרים ונראים ולדידיה קרבה הך בהמה כשחזר ולקח חציה וש"מ דיחוי מעיקרא הוי דיחוי פי' כגון זו שמתחילת הקדישה לא נראית ליקרב דאיכא מאן דפליג דאין דיחוי אלא בנראה ונדחה וש"מ יש דיחוי בדמים פי' יש תורת דיחוי בדבר שאין קדוש אלא לדמיו כגון זו שמתחילה לא הקדישה אלא לדמיה שתמכר ויקדשו דמי חציה שהרי ליקרב לחצאין לא היתה ראויה ואפ"ה חל עלה תורת דיחוי לדחות מעל המזבח לעולם ולא אמרינן אין דיחוי אלא בדבר שהוקדש לגופו ליקרב ואת"ל למה לי למימר הני תרתי ש"מ יש דיחוי בדמים ודיחוי מעיקרא והלא אי אפשר לדיחוי מעיקרא שלא יהא דיחוי בדמים ויש לומר דאשכחן דיחוי מעיקרא אע"ג שקדוש קדושת הגוף כדאמר ר' יוחנן פ' נגמר הדין (סנהדרין דף מז.) כגון אכל חלב והפריש קרבן ועבד עבודת כוכבים וחזר בו והואיל ונדחה כשעבד עבודת כוכבים משום דזבח רשעים תועבה ידחה ולאו דוקא נקט התם והפריש קרבן תחלה דה"ה עבד עבודת כוכבים ואח"כ הפריש קרבן דהשתא הוי דיחוי מעיקרא דהא ר"י הוא דאית ליה דיחוי מעיקרא הוי דיחוי אלא משום אידך מילתא דרבי יוחנן דמייתי התם אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה דלא מצי למימר דנשתטה תחילה כיון דשוטה הוא לאו בר הפרשה הוא נקט נמי הפריש קרבן ועבד עבודת כוכבים ואשכחן נמי קדושת דמים אע"ג דלא הוי דיחוי מעיקרא כגון המפריש נקבה לפסחו וילדה זכר והוי קדושת דמים דאין פסח בא מנקבה ולא הוי דיחוי מעיקרא שהרי הולד ראוי להקריב ויש ספרים דגרסינן ש"מ קדושת דמים מדחה ומפרש דוחה תמורתה מליקרב מדקתני ותמורתה כיוצא בה ולא נהירא דהא בכריתות (דף כח.) גבי מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה גרסינן נמי ש"מ תלת כמו בשמעתין והתם ע"כ אין לפרש קדושת דמים מדחה התמורה דאין תמורה בעופות אלא ע"כ היינו קדושה ואינה קריבה ואת"ל למה ליה לרבי יוחנן לאשמועינן הני תלת מילי הא שמעינן לה בפרק מי שהיה טמא (פסחים דף צח.) ויש לומר משום דפלוגתא היא בפרק בתרא דכריתות (שם) דפליגי בה רבי שמעון בן יוחאי ורבנן מייתי דברי האמוראים ויש לתמוה אמאי לא פריך עלה דרבי יוחנן כי היכי דפריך בסוף כריתות (שם) עלה דרבי אושעיא דאמר מטמא מקדש עשיר שהפריש קן לכבשתו והעני הואיל ונדחה ידחה דפריך עלה מרבי שמעון מההיא דאמר המפריש נקבה [לפסחו קודם הפסח תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא בדמיה פסח] ילדה זכר ירעה עד שיסתאב וימכר [ויביא בדמיו פסח] ורבי שמעון אומר הוא עצמו יקרב פסח ועוד אדפריך עלה מרבי שמעון לסייעה מדרבנן דקאמרי ברישא ירעה עד שיסתאב ועוד כיון דפריך מימילא אדפריך מרבי שמעון דברייתא לפרוך מרבי אליעזר דמתני' דתמורה דתנן פרק אלו קדשים (דף יח:) גבי מפריש נקבה לעולה וילדה זכר רבי אליעזר אומר הוא עצמו יקרב עולה ויש לומר היינו טעמא דפריך מרבי שמעון משום דבההיא אפילו רבנן מודו דעד כאן לא פליגי רבנן עליה אלא בדבר דשייך ביה קדושת דמים סברי מינו דנחתא ביה קדושת דמים נחתא ביה נמי קדושת הגוף וקדושת הגוף לא הוי שהרי אין פסח בא מן הנקבה אבל גבי קן אפילו רבנן מודו שהרי אין קדושת דמים חלה בעופות ולמילתא דרבי יוחנן דהכא לא מצי לאותובי משום דהוה כי ההוא דהמפריש נקבה לפסחו ואי הוה מותיב מרבי שמעון הוה אמינא לסיועיה מדרבנן וממילתא דר' אליעזר נמי לא מצי לאותביה משום דהוה יחידאה: **חצייך** בפרוטה וחצייך בפרוטה. ואם תאמר אמאי לא יועיל והא לא אמר לעיל דלא פשטו קידושין בכולה אלא משום דאיכא דעת אחרת ואינה מתרצה אלא למה ששומעת אבל אם היינו יודעים שמתרצה בכולה פשטו קידושין בכולה והכא גלי דעתה שמתרצה בכולה וי"ל דאי הוי מיירי דאמר לה בלשון קידושין אין ה"נ דהוו פשטו קידושין בכולה אבל הכא איירי דאמר לה הרי את מאורסת לי או כחד מהני לישני דלעיל (דף ו.): **חצייך** בפרוטה היום וחצייך בפרוטה למחר. כך אמר לה בפעם אחת: **שתי** בנותיך לשני בני. אומר ר"י דמיירי בבנות קטנות דקידושין דאב ניהו דאי בגדולות ואב מקבל קידושין בתורת שליחות פשיטא דבעי פרוטה לכל אחת דשליח לא עדיף ממשלחו דבתר נותן דקאמר לאו דוקא שהרי הנותן ע"כ בתורת שליחות בניו הוא בא ואי בתר נותן אזלינן הוי בעי שתי פרוטות כאילו הבנים בעצמם מקדשין אבל הבעיא היא אי בתר מקבל אזלינן לגמרי דשמא אין לחוש אלא שיקבל המקבל שוה פרוטה וצ"ל שבירר לאיזה מהם כגון רחל לראובן ולאה לשמעון דאל"כ הוי קידושין שלא נמסרו לביאה: **בתך** ופרתך בפרוטה. כיון דפרה אין נקנית בכסף שדינא להו בתר בתו והדר בעי בתך וקרקעך דקרקע נקנה בכסף: **ורב** יוסף אמר צריכי שומא. קודם קידושין קאמר כדפי' בקונטרס ותימה דלקמן פ"ב (דף מח.) תניא גבי התקדשי לי (א) בשטר חוב וחכמים אומרים שמין את הנייר אם יש בו שוה פרוטה מקודשת ומשמע שמין את הנייר אחר קידושין ואע"ג דמתחלה שומת הנייר לא היתה ידועה ויש לומר דללישנא דאמר בכל דהו כולי עלמא לא פליגי איירי דאמר לה כל דהו וללישנא דבכל דהו נמי פליגי הכי קאמר ואם רוצה לקדשה בשטר שמין את הנייר מתחילה אם יש בו שוה פרוטה מקודשת כלומר אם שמוהו תחילה לאפוקי ממ"ד מקודשת אע"פ שאין בו שוה פרוטה מטעם שטר:

אף

עין משפט נר מצוה

נב א מיי' פ"ג מהל' אישות הל' ט"ו טוש"ע אה"ע סי' לא סעי' ז:

נג ב ג מיי' וטוש"ע שם:

נד ד מיי' פ"ו מהל' אישות הל' י"ח סמג עשין מח טוש"ע שם סעי' א:

◆

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ורב יוסף וכו' בשטר וחכמים כצ"ל ותיבת חוב נמחק:

◆

תוס' ר"י הזקן

פסקא למילתיה. והואיל ואמר חצי פרוטה לא כלום הוא. מונה והולך [הוא]. הוה ליה כאילו אמר התקדשי לי בפרוטה ועולה חציך בחצי פרוטה וחציך בחצי פרוטה. חציך בפרוטה מהו. דע כי טעם מונה והולך שייך טפי כשמחלק כל החשבון יותר מכוללו האחד ומחלק כי הכא שאינו מחלק הפרוטה אלא האשה. ומסיק דאף כה"ג אמרינן מונה והולך הוא, הואיל ועביד תרי דבורי לחלק האשה ורוצה שהקדושין יחולו יחד. כל ביומיה מונה והולך. שהקדושין יחולו היום. שתי חצייך בפרוטה. הכא לא מצינן למימר מונה והולך דהא בדבור אחד אמר ולא שייך מונה והולך אלא כשעושה שני דבורים לחלק מניינא. בחד זימנא קאמר. והוא כאילו אמר כולך בפרוטה ומקודשת או דילמא אין אשה מתקדשת לחצאים כלל היכא דליכא טעמא דמונה והולך, תיקו. הילכך בהני תרי בעיי קמאי הויא מקודשת ודאי דאמרינן מונה והולך ואידך בעיא ולא איפשיטא ומקודשת מספק. וכן דעת הרי"ם ז"ל [אישות פ"ג הי"ו]. ואיכא מאן דמפרש שני חצייך בפרוטה מהו דהדר ביה מההיא אוקימתא דאם תמצא לומר מונה והולך דלעיל, דסבר דאי אמרינן מונה והולך בתרי דבורי כ"ש הכא בחד דיבורא ופסקי דכולהו בעיא לא איפשיטא. והעיקר מה שפירשנו. תדע דאפילו כי אסיק דאמרינן מונה והולך בחצייך בחצי פרוטה הדר בעיא אי אמרינן מונה והולך בחצייך בפרוטה. ועוד היכי תני סיפא מילתא דספיקא ליה לרישא. לשני בני. ומיירי שהבנים עשו אביהם שליח לקדש. לא צריכי שומא. בקצת פירושים נמצא (ודוק) [דדוקא בשיראין] הואיל ובקיאי כ"ע בשומא דידהו דדבר חשוב הוא וסמכא דעתה דאשה נמי בקיאה בהך שומא, אבל מידי אחרינא שאין ידוע שווים כל כך לעולם מודה דצריכי שומא. ומכאן יש להוכיח שאם קדשה בטבעת זהב כיון דדבר חשוב הוא ובקיאי כ"ע בשומא דידיה מקודשת ובלבד שלא יהיה בה אבן דהיא לא בקיאה בשומת האבן ולא סמכא דעתה. ע"כ. וקיי"ל דלית לדרב יוסף ללישנא בתרא דקיי"ל שוה כסף ככסף אע"ג דלא קייץ כי הך מסקנא דהכא דמסיק לעולם דלא שוי, הילכך אפילו קדשה בטבעת שיש בה אבן אם אמר בכל דהו דהיינו הרי את מקודשת לי בטבעת זו ודאי הויא קידושין גמורין ואי אמר לה בחמשין ושוי חמשין מצי למימר הכי*. מיהו לדעת הרי"ם [אישות פ"ז הי"ח] אין זה הדין אלא בבגדים מעולים שהאשה מתאוה להם כמו שנבאר לקמן. שומא. כדמפרש. בכל דהו. שלא אמר לה שהן שוין כך וכך אלא אמר לה התקדשי לי בשיראין אלו. לא סמכא דעתה. שיהיו שוין כמו שאמר לה והנה מקודשת עדיין עד שתשום אותן, אבל שמו ולא חוזרה בה ודאי מקודשת דהר"ל כמאן דאמר התקדשי לי בזה לאחר שתשומי אותן. שוה כסף. דאמרינן בכל דוכתא ככסף, דוקא היכא דקייץ, שקצוץ ערכו.

*אולי צ"ל: לא צריכים שומא ומקודשת.

מסורת הש"ס

א) פסחים עח. יומא סד. כריתות כו. כח. תמורה כג: זבחים יב. עג. ב) [׳ופרוטה׳ ליתא בכת"י ובדפ"י, ועיין רש"ש], ג) [ע׳ תוס׳ זבחים ל. ד"ה דברים], ד) [׳נותן׳ ליתא בכת"י], ה) [בכת"י נוסף: מי אמרינן], ו) [עיין תוס׳ לקמן ט ע"א ד"ה והלכתא, ובמהרש"א שם דלתוס׳ לא גרסינן ׳נותן׳], ז) [גרש"י ר"ף: שמאום], ח) [בדפו"ר: ונשתטה, וכן בהמשך], ט) [מעילה ט. ועיין חולין ה ע"ב - ע"ג], י) [עיין כריתות כז ע"א ובשטמ"ק שם], כ) תמורה יג ע"א, ל) [בדפו"ר: ל. ועיין מהרש"ל], מ) [ושם ד"ה ש"מ], נ) [תוספתא תמורה פ"ב], ס) [בדפו"ר: דקתני], ע) [שם יט ע"ב], פ) [לקמן נא ע"א], צ) [תל"ל מוחה רבה לצריכי], ק) [על"ל ללישנא], ר) [עי׳ ע"א ד"ה והלכתא].

◆

גליון הש"ס

גמ' בתר נותן ומקבל. עיין ב"מ ט ע"א:

◆

מוסף רש"י

בעלי חיים נדחים. בהמה שנדחית בחיים דחויה דיחוי גמור, שאף לכשנראית למה שהיתה ראויה אינה קריבה אלא רועה (פסחים צח.) ואע"ג דהדר מיחזי איתדחי לעולם משום דיחוי קמאי (תמורה כו:). דחוי מעיקרא. כגון זו שמתחלת הקדשה נמחית, הרי דחוי, ופלוגתא היא דאיכא למ"ד נראה ונדחה שוב אינו חוזר ונראה, אבל דחוי מעיקרא לא הוי דחוי (שם). יש דחוי בדמים, אפילו דבר שלא קדש תחלה להקרבת גופו אלא לדמיו, כגון הקדיש חציה והלא השאר חולין, דהרי ליקרב לגופו בתחלת הקדישו, אינו קרב עוד לעולם, הואיל ונדחה ידחה, ולא אמרת אין דחוי בקדשים אלא הקדיש לגופו ונדחה מהקריב אבל קדושת דמים לא אלימא למימר ביה תורת דחוי ואי אתיא לה שעת הכשר הקרבה כגון הכא דחזר ולקח חציה תקרב (פסחים צח. ובעי"ז זבחים יב: ותמורה כו: וכריתות כו:), לישנא אחרינא יש דחוי בשביל הדמים שלא פרע לקנות חציה של חברו שלא היתה קניה לו כשהקדישה, שעדיין לא קנה חציה משל חבירו, ולכ"ז נראה לתורי (זבחים יב:).

◆

מוסף תוספות

א. שאם היה ראוי לקדושת הגוף לא היה דחוי מעיקרא. תוס' הרא"ש: ואם כן כיון דאמר דדחוי מעיקרו הוי דחוי שמעינן נמי דיש דיחוי בדמים. תוס' פסחים צח. ד"ה וש"מ. **ב.** ולא הוי דיחוי בדמים דהתחלת הקדשו למזבח שהרי חייב חטאת אלא שאין יכול להקריבו עד שיעשה תשובה. תוס' הרא"ש. **ג.** דאי משנשתטה שוטה שהפריש קרבן אין הקדשו הקדש. תוס' סנהדרין מז. ד"ה אכל. **ד.** משום דפליגי תנאי בבעלי חיים אי נדחין אי לא אשמעינן דר' יוחנן אית ליה כמ"ד בע"ח נידחין. תוס' תמורה כו: ד"ה ש"מ. **ה.** ונהי נמי דהכי קמשני מ"מ מה פ"ד דמקשה וכי לא הוה ידע שיתרץ לו כן. שם. **ו.** דבעופות לית בהו פדיון, ונעקרה מקדושת מזבח דלא הן ולא דמיהן קרבי. תוס' תמורה כו:. **ז.** פי' נותן לה שתי פרוטות עכשיו ואמר לה הכל עכשיו והיינו דאמרינן או דילמא הכי קאמר ניתחלו קדושי האידנא ולא ליגמרו עד למחר ואלו היתה אמירה של מחר למחר הא ודאי ליכא למימר הכי. ריטב"א. **ח.** כיון שבו תלוי קידושיהן הוו כחד גופא. תוס' הרא"ש. **ט.** דהא אפי' אמר לה בכל דהו פליגי לאיכא דאמרי דבעינן דקייץ בשעת הקידושין. תוס' הרא"ש.